

การพัฒนาการบริหารจัดการสหกรณ์การเกษตรของกรมส่งเสริมสหกรณ์ ตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

THE DEVELOPMENT OF AGRICULTURAL COOPERATIVE ADMINISTRATION FOR THE COOPERATIVE PROMOTION DEPARTMENT ACCORDING TO THE SUFFICIENCY ECONOMY PHILOSOPHY

เกรียงศักดิ์ ศรีศิลป์วงศ์*

*Kriangsak Srisilpavongse**

แผนกวิชารัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยอีสเทิร์นเอเซีย
Department of Public Administration, Eastern Asia University.

*Corresponding author, E-mail: kriangsakjeff@gmail.com

บทคัดย่อ

การศึกษานี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา (1) ปัญหาเกี่ยวกับการบริหารจัดการสหกรณ์การเกษตรของกรมส่งเสริมสหกรณ์ตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง (2) แนวทางการพัฒนาการบริหารจัดการสหกรณ์การเกษตรของกรมส่งเสริมสหกรณ์ตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง และ (3) ตัวแบบการพัฒนาการบริหารจัดการสหกรณ์การเกษตรของกรมส่งเสริมสหกรณ์ตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

การศึกษานี้ เป็นการวิจัยแบบผสม โดยใช้วิธีการวิจัยเชิงปริมาณเป็นหลัก เน้นการวิจัยเชิงสำรวจ โดยใช้แบบสอบถามซึ่งผ่านการทดสอบเพื่อหาความเที่ยงตรงของแบบสอบถามได้ค่า IOC ที่ระดับ 0.86 และค่าความเชื่อถือได้ของแบบสอบถามที่ระดับ 0.95 ประชากรที่ศึกษา ได้แก่ สมาชิกสหกรณ์การเกษตรในพื้นที่อำเภอดอนตูม จังหวัดนครปฐม ทั้งหมด จำนวน 2,193 คน การเก็บรวบรวมข้อมูลสนาจดำเนินการระหว่างวันที่ 15 พฤษภาคม 2557 ถึง วันที่ 30 พฤษภาคม 2557 เก็บรวบรวมแบบสอบถามที่สมบูรณ์กลับคืนมาได้ จำนวน 1,938 ชุด คิดเป็นร้อยละ 88.37 ของประชากรทั้งหมดที่ศึกษา สำหรับสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าการถดถอยพหุคูณ และการหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน นอกจากนี้ ยังมีการสัมภาษณ์แนวคิดเฉพาะผู้เชี่ยวชาญเพื่อให้ได้ข้อมูลเชิงคุณภาพอีกด้วย

ผลการศึกษาพบว่า (1) ปัญหาที่สำคัญ ด้านความมีเหตุผล คือ สหกรณ์การเกษตรไม่ได้ส่งเสริมและดูแลสมาชิกสหกรณ์การเกษตรให้เข้ามามีส่วนร่วมในการวางแผนพัฒนาการเกษตรที่สอดคล้องกับความต้องการของสมาชิกสหกรณ์การเกษตร (2) แนวทางการพัฒนาการบริหารจัดการที่สำคัญ คือ สหกรณ์การเกษตรควรส่งเสริมและดูแลสมาชิกสหกรณ์การเกษตรในพื้นที่ให้เข้ามามีส่วนร่วมในการวางแผนพัฒนาการเกษตรที่สอดคล้องกับความต้องการของสมาชิกสหกรณ์การเกษตร และ (3) ตัวแบบการพัฒนาการบริหารจัดการตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ควรเน้นด้านความมีเหตุผลและด้านอื่น ได้แก่ ด้านความพอประมาณ ด้านการเสริมสร้างความรู้คู่คุณธรรม และด้านการมีภูมิคุ้มกัน

คำสำคัญ: การพัฒนา การบริหารจัดการ สหกรณ์การเกษตร กรมส่งเสริมสหกรณ์ ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

Abstract

The main objectives of this research were to study (1) problems of the administration of agricultural cooperative for the Cooperative Promotion Department according to the Sufficiency Economy Philosophy, (2) to propose development guidelines for the administration of agricultural cooperative for the Cooperative Promotion Department according to the Sufficiency Economy Philosophy, and (3) to develop administrative model for the administration of agricultural cooperative for the Cooperative Promotion Department according to the Sufficiency Economy Philosophy.

The study employed a mixed research method with emphasis on survey research using questionnaires that had passed pre-testing with validity check at 0.86 level and reliability check at 0.95 level. Population surveyed included the entire population of 2,193 agricultural cooperative members in the Don Dum District, Nakorn Prathom Province. Field data collection was conducted from May 15th to May 30th, 2014. 1,938 sets of completed questionnaires were collected, representing 88.37% of the population surveyed. Statistics used were mean, standard deviation, multiple regression, and Pearson's correlation. An in-depth interview of experts for qualitative information was also conducted.

The study findings showed that (1) a major problem was the reasonableness aspect because the Cooperative Promotion Department did not encourage cooperative members to take active roles in the planning process of agricultural projects fulfilling the requirements of cooperative members, (2) a major administration development guideline for the Agricultural Promotion Department was to encourage cooperative members to take active roles in the planning process of agricultural projects fulfilling the requirements of cooperative members, and (3) the administrative model of development for administration of agricultural cooperative for the Cooperative Promotion Department according to the Sufficiency Economy Philosophy should give strong emphasis to the reasonableness aspect as well as other aspects such as moderation, self-immunity, knowledge and moral.

Keywords: Development, Administration, Agricultural Cooperative, Cooperative Promotion Department, Sufficiency Economy Philosophy

บทนำ

กรมส่งเสริมสหกรณ์ กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ อยู่ในกลุ่มภารกิจด้านส่งเสริมและพัฒนาเกษตรกรและระบบสหกรณ์ มีภารกิจในการส่งเสริม เผยแพร่ ให้ความรู้เกี่ยวกับอุดมการณ์ หลักการ และวิธีการสหกรณ์ให้แก่บุคลากรสหกรณ์กลุ่มเกษตรกรและประชาชนทั่วไป

และพัฒนาระบบสหกรณ์ให้มีความเข้มแข็ง โดยการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ในการเพิ่มขีดความสามารถในด้านการบริหารจัดการ การดำเนินธุรกิจอย่างมีประสิทธิภาพ และมีการเชื่อมโยงธุรกิจสหกรณ์สู่ระดับสากล เพื่อให้สมาชิกสหกรณ์มีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้นทั้งทางด้านเศรษฐกิจและสังคม [1]

สหกรณ์การเกษตรที่เป็นวัตถุประสงค์ และเป้าหมายที่ทำการศึกษา คือ สหกรณ์ที่ จัดตั้งขึ้นในหมู่ผู้มีอาชีพทางการเกษตรรวมตัวกัน จัดตั้งและจดทะเบียนเป็นนิติบุคคลต่อนายทะเบียน สหกรณ์ตามกฎหมาย โดยมีจุดมุ่งหมาย เพื่อให้สมาชิกดำเนินการร่วมกันและช่วยเหลือ ซึ่งกันและกัน เพื่อแก้ไขความเดือดร้อน ในการประกอบอาชีพของสมาชิก และช่วยยกฐานะ ความเป็นอยู่ของสมาชิกให้ดีขึ้น รวมตลอดไปถึง การมีส่วนสำคัญในการช่วยแก้ไขปัญหาการเกษตร ของประเทศไทยซึ่งเป็นแหล่งผลิตทางการเกษตร ที่สำคัญของโลก และมีประชาชนส่วนใหญ่ ของประเทศประกอบอาชีพทางการเกษตร ด้วยจำนวนสหกรณ์การเกษตรที่กระจายอยู่ ในทุกภาคของประเทศไทย จำนวน 3,675 แห่ง [2]

อย่างไรก็ตามจากข้อมูลของกรมส่งเสริม สหกรณ์พบว่า การบริหารจัดการสหกรณ์ การเกษตรของกรมส่งเสริมสหกรณ์ในภาพรวม ยังประสบกับปัญหาเกี่ยวกับการบริหารจัดการ ในหลายด้านทำให้สหกรณ์หลายๆ สหกรณ์ ยังไม่สามารถดำเนินงานให้บรรลุความสำเร็จ ได้ตามวัตถุประสงค์ของการจัดตั้งเป็นสหกรณ์ จากข้อมูลทางสถิติของกรมส่งเสริมสหกรณ์ [2]

1. จะเห็นวาระระหว่างปี พ.ศ. 2551-2554 มีจำนวนสหกรณ์การเกษตรทั่วประเทศลดลง เป็นจำนวน 108 สหกรณ์ (จากจำนวนทั้งหมด 3,885 สหกรณ์ ลดเหลือเป็น 3,777 สหกรณ์) คิดเป็นร้อยละ 2.78 สาเหตุการเลิกสหกรณ์ มาจากความบกพร่องในการบริหารจัดการ การขาด ประสิทธิภาพในการบริหารด้านการเงินและบัญชี และปัญหาทุจริตในการดำเนินงานของสหกรณ์

2. มีสหกรณ์การเกษตรเป็นจำนวนมาก ไม่ผ่านเกณฑ์การจัดมาตรฐานสหกรณ์ ที่มีมาตรฐานเกณฑ์ชีวิตระดับมาตรฐานสหกรณ์ มากถึงร้อยละ 49.22 ของจำนวนทั้งหมด 1,686 แห่ง ในปี พ.ศ. 2551 และมากกว่าร้อยละ 35.43 ของจำนวน 2,073 แห่ง ในปี พ.ศ. 2554

3. มีจำนวนสมาชิกสหกรณ์การเกษตร เข้าร่วมทำธุรกิจกับสหกรณ์ประจำปี 2554 ไม่ถึง ครึ่งหนึ่งของจำนวนสมาชิกทั้งหมด จากจำนวน สมาชิกสหกรณ์การเกษตรทั่วประเทศ จำนวน 6,116,121 คน เข้าร่วมทำธุรกิจกับ สหกรณ์เพียง 3,032,457 คน ข้อนี้นับบอกถึง ความด้อยประสิทธิภาพในการบริหารจัดการของ สหกรณ์

4. ข้อมูลการตรวจบัญชี 3,444 สหกรณ์ การเกษตร ของกรมตรวจบัญชีสหกรณ์ [3] พบว่ามีสหกรณ์การเกษตรอยู่ในระดับปกติเพียง 743 แห่งคิดเป็นร้อยละ 21.57 อยู่ในระดับ ต้องเฝ้าระวังจำแนกได้เป็นต้องเฝ้าระวังมากขึ้น กว่าปกติ 1,166 แห่ง คิดเป็นร้อยละ 33.86 ต้องเฝ้าระวังเป็นพิเศษ 981 แห่ง คิดเป็นร้อยละ 28.48 และต้องเฝ้าระวังเป็นพิเศษเร่งด่วน 554 แห่ง คิดเป็นร้อยละ 16.08

จากข้อมูลต่างๆ ในข้างต้นสรุปได้ว่า สหกรณ์การเกษตรในสภาวะการณ์ปัจจุบันส่วนใหญ่ มีปัญหาเกี่ยวกับการบริหารจัดการทั้งในด้านการดำเนินงาน และการบริหารจัดการภายใน ของสหกรณ์ เนื่องจากไม่ยึดมั่นในการสร้าง อุดมการณ์ให้กับสมาชิกของสหกรณ์ ผู้ศึกษา เป็นผู้มีเชื่อมั่นในหลักการสหกรณ์ และมีความเชื่อมั่นในหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ของ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวฯ จึงต้องการมีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหาต่างๆ ที่เกิดขึ้นกับสหกรณ์ภายใต้กรอบการสนับสนุน และส่งเสริม ของ กรมส่งเสริมสหกรณ์ ในขณะเดียวกัน ก็ต้องการศึกษาถึงการนำกรอบ แนวคิดตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ เพื่อเสริมสร้างความเข้มแข็งให้กับสหกรณ์ด้วย สหกรณ์การเกษตรเป็นส่วนหนึ่งของ ภาคการเกษตรของประเทศไทยที่มีบทบาท สำคัญทั้งในแง่การผลิตที่สามารถพึ่งตนเองได้ ในด้านอาหาร และเป็นแหล่งรายได้ให้แก่ประชากร ส่วนใหญ่ในประเทศ รวมถึงเป็นฐานการผลิต ที่สนับสนุนการสร้างมูลค่าเพิ่มเพื่อการค้า

และการส่งออกสำหรับการผลิตและการบริการอื่นๆ
ฯลฯ ที่มีจำนวนสมาชิกของสหกรณ์ในปี พ.ศ.
2554 เป็นจำนวนสูงถึง 6,116,121 คน [2]
จึงเป็นที่มาของการศึกษาเพื่อพัฒนาหน่วยงาน
คือ กรมส่งเสริมสหกรณ์ ในเรื่อง “การพัฒนาการ
บริหารจัดการสหกรณ์การเกษตรของกรมส่งเสริม
สหกรณ์ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง”
ในครั้งนี้

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

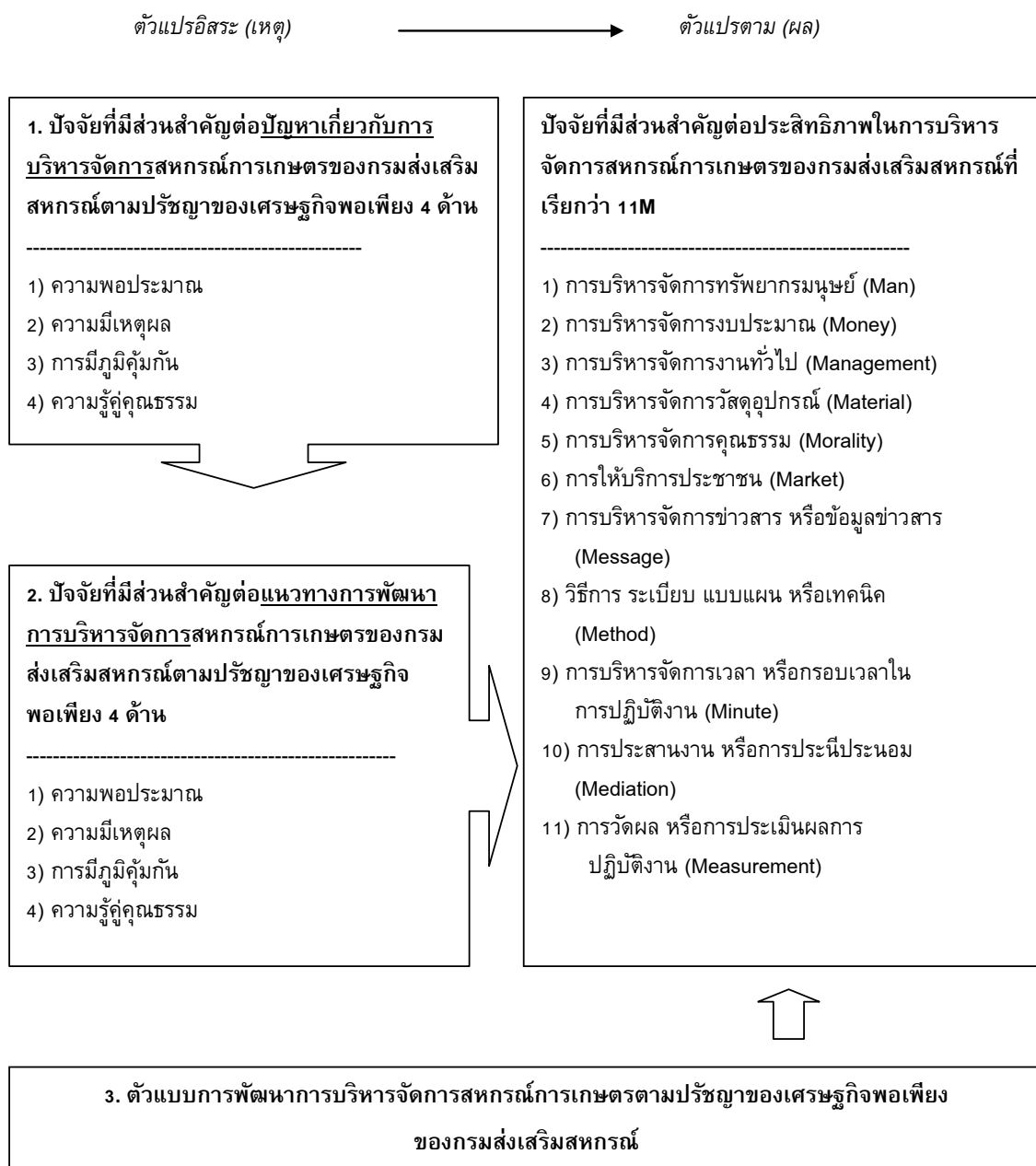
การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ผู้ศึกษาได้แบ่งวัตถุประสงค์
การวิจัยเป็น 3 ข้อดังนี้

1. ศึกษาปัญหาเกี่ยวกับการบริหารจัดการ
สหกรณ์การเกษตรของกรมส่งเสริมสหกรณ์ตาม
ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง
2. ศึกษาแนวทางการพัฒนาการบริหาร
จัดการสหกรณ์การเกษตรของกรมส่งเสริมสหกรณ์
ตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง
3. เสนอตัวแบบการพัฒนาการบริหาร
จัดการสหกรณ์การเกษตรของกรมส่งเสริมสหกรณ์
ตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

กรอบแนวคิดการวิจัย

ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ ผู้ศึกษาได้นำปรัชญา
ของเศรษฐกิจพอเพียงของพระบาทสมเด็จพระ
เจ้าอยู่หัวที่ประกอบด้วย 4 ด้าน ได้แก่
ด้าน (1) ความพอประมาณ (2) ความมีเหตุผล
(3) การมีภูมิคุ้มกัน และ (4) ความรู้คู่คุณธรรม
มาเป็นกรอบแนวคิดส่วนที่เป็นตัวแปรอิสระ
หรือเป็นเหตุ (Cause) สำหรับการจัดกลุ่ม
และการวิเคราะห์ **หนึ่ง** ปัจจัยที่มีส่วนสำคัญ
ต่อปัญหาเกี่ยวกับการบริหารจัดการ และ**สอง**
ปัจจัยที่มีส่วนสำคัญต่อแนวทางการพัฒนาการ
บริหารจัดการสหกรณ์การเกษตรของกรมส่งเสริม
สหกรณ์ตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง 4 ด้าน
ขณะเดียวกัน ได้กำหนดให้ “ปัจจัยที่มี
ส่วนสำคัญต่อประสิทธิภาพในการบริหารจัดการ
ที่เรียกว่า 11M” ประกอบด้วย 11 ด้าน ได้แก่ ด้าน

- (1) การบริหารจัดการทรัพยากรมนุษย์
(Man)
 - (2) การบริหารจัดการงบประมาณ (Money)
 - (3) การบริหารจัดการงานทั่วไป
(Management)
 - (4) การบริหารจัดการวัสดุอุปกรณ์
(Material)
 - (5) การบริหารจัดการคุณธรรม (Morality)
 - (6) การให้บริการประชาชน (Market)
 - (7) การบริหารจัดการข่าวสาร หรือข้อมูล
ข่าวสาร (Message)
 - (8) วิธีการ ระเบียบ แบบแผน หรือเทคนิค
(Method)
 - (9) การบริหารจัดการเวลา
หรือกรอบเวลาในการปฏิบัติงาน (Minute)
 - (10) การประสานงาน หรือการประนีประนอม
(Mediation)
 - (11) การวัดผล หรือการประเมิน
ผลการปฏิบัติงาน (Measurement) [4]
เป็นตัวแปรตาม หรือเป็นผล (Effect)
- ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ ยังได้มีการเสนอตัวแบบ
การพัฒนาการบริหารจัดการสหกรณ์การเกษตร
ตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงที่สอดคล้องกับ
ประสิทธิภาพในการบริหารจัดการสหกรณ์
การเกษตรของกรมส่งเสริมสหกรณ์ที่เรียกว่า
11M อีกด้วย ดังภาพที่ 1

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดที่แสดงถึงความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระกับตัวแปรตามตามวัตถุประสงค์การวิจัย 3 ข้อ

วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษครั้งนี้ เป็นการวิจัยแบบผสมผสาน ซึ่งเน้น (1) การวิจัยเชิงปริมาณเป็นหลัก รวมทั้งมี (2) การวิจัยเชิงคุณภาพเพื่อนำข้อมูลมาเสริมและเทียบเคียงกับการวิจัยเชิงปริมาณ การวิจัยเชิงปริมาณนั้น เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ

1. ประชากร เป็นสมาชิกสหกรณ์การเกษตรในพื้นที่อำเภอดอนตูม จังหวัดนครปฐม ทั้งหมดจำนวน 2,193 คน

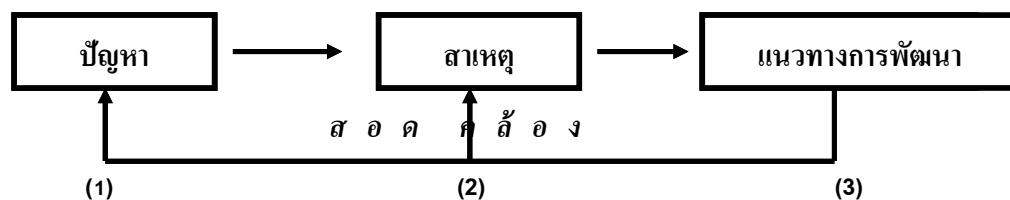
2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ผู้ศึกษาใช้แบบสอบถาม ซึ่งผ่านการทดสอบ (pre-test) จำนวน 50 ชุด และผ่านการทดสอบหาความเที่ยงตรง (Validity) และความเชื่อถือได้ (Reliability) แบบสอบถามทั้งฉบับมีค่าครอนบาค (Cronbach) [5] ในระดับความเชื่อถือ เท่ากับ 0.95 พร้อมกันนั้น ยังมีการทดสอบหาค่าความเที่ยงตรงของแบบสอบถาม ซึ่งเป็นการทดสอบเพื่อหาค่าความเที่ยงตรงตามเนื้อหาหรือหาค่าความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับวัตถุประสงค์การวิจัย (Index of item Objective Congruence หรือ IOC) จากผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 คน โดยได้ค่าเท่ากับ 0.86 อีกด้วย

3. การเก็บรวบรวมข้อมูลและการวิเคราะห์ข้อมูล ผู้ศึกษาและผู้ช่วย 5 คน ได้แจกแบบสอบถาม จำนวน 2,193 ชุด ให้กับประชากรที่ตอบแบบสอบถาม การแจกและการเก็บรวบรวมแบบสอบถามโดยมีระยะเวลาในการดำเนินการระหว่างวันที่ 15 พฤษภาคม 2557 ถึงวันที่ 30 พฤษภาคม 2557 สามารถเก็บรวบรวมแบบสอบถามที่สมบูรณ์กลับคืนมาได้จำนวน 1,938 คน ส่วนอีก 255 คน เก็บรวบรวมมาไม่ได้ ($2,193 + 255 = 1,938$ คน) ดังนั้นจึงได้นำจำนวน 1,938 คนมาใช้ คิดเป็นร้อยละ 88.37 จากนั้นได้นำแบบสอบถามทั้ง 1,938 ชุด มาประมวล และวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าการถดถอยพหุคูณ

และการหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน นอกจากนี้ ยังมีการสัมภาษณ์แนวลึกเฉพาะผู้เชี่ยวชาญเพื่อให้ได้ข้อมูลเชิงคุณภาพอีกด้วย

ผลการวิจัย

จากผลการวิเคราะห์ความคิดเห็นของประชากร และแนวทางการพัฒนาการบริหารจัดการสหกรณ์การเกษตรของกรมส่งเสริมสหกรณ์ตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง 4 ด้าน ผู้ศึกษามีความเห็น ว่า สหกรณ์การเกษตรของกรมส่งเสริมสหกรณ์มี “ปัญหา” ในการบริหารจัดการตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง 4 ด้าน เช่น สหกรณ์การเกษตรไม่ได้ส่งเสริมและดูแลสมาชิกสหกรณ์การเกษตรให้รู้และเข้าใจการบริหารจัดการเกี่ยวกับการใช้เงินลงทุน และการกู้เงินเท่าที่จำเป็น สหกรณ์การเกษตรไม่ได้ส่งเสริมและดูแลสมาชิกสหกรณ์การเกษตรให้ประกอบอาชีพและดำรงชีพอย่างประหยัด สำหรับแนวทางการพัฒนาการบริหารจัดการสหกรณ์การเกษตรของกรมส่งเสริมสหกรณ์ตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง 4 ด้าน ผู้ศึกษาได้สรุปด้วยกระบวนการพิจารณาแก้ไขปัญหที่ประกอบด้วย 3 ขั้นตอนไว้ในภาพที่ 2

กรมส่งเสริมสหกรณ์ควรพัฒนาหรือฝึกอบรมผู้บริหารสหกรณ์ทุกระดับ เพื่อให้เห็นความสำคัญและเพิ่มพูนความรู้ในเรื่องการส่งเสริมและดูแลสมาชิกสหกรณ์การเกษตรให้รู้และเข้าใจการบริหารจัดการเกี่ยวกับการใช้เงินลงทุน และการกู้เงินไปใช้เท่าที่จำเป็น

กรมส่งเสริมสหกรณ์ควรพัฒนาหรือฝึกอบรมผู้บริหารสหกรณ์ทุกระดับ เพื่อให้เห็นความสำคัญและเพิ่มพูนความรู้ในเรื่องการส่งเสริมและดูแลสมาชิกสหกรณ์การเกษตรให้รู้และเข้าใจการประกอบอาชีพอย่างมีเหตุผล

กรมส่งเสริมสหกรณ์ควรพัฒนาหรือฝึกอบรมผู้บริหารสหกรณ์ทุกระดับ เพื่อให้เห็นความสำคัญและเพิ่มพูนความรู้ในเรื่องการส่งเสริมและดูแลสมาชิกสหกรณ์การเกษตรให้เตรียมความพร้อมเพื่อรับมือกับการผลิตและการตลาดด้านลบที่จะเกิดขึ้นในอนาคต

กรมส่งเสริมสหกรณ์ควรพัฒนาหรือฝึกอบรมผู้บริหารสหกรณ์ทุกระดับ เพื่อให้เห็นความสำคัญและเพิ่มพูนความรู้ในเรื่องการส่งเสริมและดูแลสมาชิกสหกรณ์การเกษตรให้รู้และเข้าใจการใช้เทคโนโลยีในการผลิตเพื่อเพิ่มผลผลิตควบคู่ไปกับการคำนึงถึงด้านสิ่งแวดล้อมด้วย

ภาพที่ 2 กระบวนการพิจารณาแก้ไขปัญหา

สรุปและอภิปรายผล

1. สรุปและอภิปรายผลสำหรับแนวทางการพัฒนาการบริหารจัดการสหกรณ์การเกษตรของกรมส่งเสริมสหกรณ์ตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงด้านความพอประมาณ ได้แก่ กรมส่งเสริมสหกรณ์ควรพัฒนาหรือฝึกอบรมผู้บริหารสหกรณ์ทุกระดับเพื่อให้เห็นความสำคัญและเพิ่มพูนความรู้ในเรื่องการส่งเสริมและดูแลสมาชิกสหกรณ์การเกษตรให้รู้และเข้าใจการบริหารจัดการเกี่ยวกับการใช้เงินลงทุน และการกู้เงินเท่าที่จำเป็น เช่น การให้คำแนะนำ ให้ข้อมูลข่าวสาร หรือจัดการฝึกอบรมสมาชิกสหกรณ์การเกษตรในพื้นที่ในเรื่องการใช้เงินลงทุน และการกู้เงินมาใช้เท่าที่จำเป็น สำหรับในเรื่องของการอบรมนั้น เทียบเคียงได้กับแนวคิดของ Herbert and Sherman [6] ที่ให้ความสำคัญกับการพัฒนาบุคลากรของหน่วยงาน ไว้ว่าการพัฒนาบุคลากรให้เป็นบุคลากรที่เหมาะสมกับความต้องการ สำหรับในเรื่องของการอบรมนั้น และสำหรับการบริหารจัดการเกี่ยวกับการใช้เงินลงทุน พอเทียบเคียงได้กับแนวคิดของ Boston และคณะ [7] ที่ให้ความสำคัญกับการจัดการภาครัฐแนวใหม่ โดยสรุปสาระสำคัญได้ว่าควรสร้างระเบียบวินัยและความประหยัดในการใช้จ่ายเงินงบประมาณเท่าที่จำเป็น โดยพยายามลดต้นทุนค่าใช้จ่ายและเพิ่มผลผลิต

2. สรุปและอภิปรายผลสำหรับแนวทางการพัฒนาการบริหารจัดการสหกรณ์การเกษตรของกรมส่งเสริมสหกรณ์ตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงด้านความมีเหตุผล ได้แก่ กรมส่งเสริมสหกรณ์ควรพัฒนาหรือฝึกอบรมผู้บริหารสหกรณ์ทุกระดับเพื่อให้เห็นความสำคัญและเพิ่มพูนความรู้ในเรื่องการส่งเสริมและดูแลสมาชิกสหกรณ์การเกษตรในพื้นที่ให้เข้ามามีส่วนร่วมในการวางแผนพัฒนาการเกษตรที่สอดคล้องกับความต้องการของสมาชิกสหกรณ์

การเกษตร เน้นเฉพาะการส่งเสริมให้สมาชิกสหกรณ์การเกษตรเข้ามามีส่วนร่วมนั้น พอเทียบเคียงได้กับแนวคิดของ Invin and Standberry [8] ที่กล่าวไว้ว่า เมื่อองค์กรภาครัฐยอมสละอำนาจความรับผิดชอบในการตัดสินใจให้แก่กลุ่มประชาชนที่เข้าไปมีส่วนร่วมเพื่อให้ความร่วมมือกับประชาชนมากขึ้น การตัดสินใจนโยบายก็จะเกิดจากการปรึกษาหารือกันอย่างแท้จริงจากทุกฝ่าย ทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาชน ผลลัพธ์ทางสังคมก็จะเกิดจากการประนีประนอมและหาทางแก้ไขปัญหาร่วมกัน

3. สรุปและอภิปรายผลสำหรับแนวทางการพัฒนาการบริหารจัดการสหกรณ์การเกษตรของกรมส่งเสริมสหกรณ์ตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงด้านการมีภูมิคุ้มกัน ได้แก่ กรมส่งเสริมสหกรณ์ควรพัฒนาหรือฝึกอบรมผู้บริหารสหกรณ์ทุกระดับเพื่อให้เห็นความสำคัญและเพิ่มพูนความรู้ในเรื่องการส่งเสริมและดูแลสมาชิกสหกรณ์การเกษตรให้มีการวางแผนการผลิตที่ดีและยืดหยุ่นได้ เพื่อป้องกันความเสี่ยงที่จะเกิดขึ้น เช่น การให้คำแนะนำ ให้ข้อมูลข่าวสาร หรือจัดการฝึกอบรมสมาชิกสหกรณ์การเกษตรในเรื่องการวางแผนที่ดีสำหรับการปลูกพืชทางเลือก หรือเกษตรผสมผสาน สำหรับในเรื่องของการวางแผนการผลิตที่ดีพอเทียบเคียงได้กับ Hardwick and Landuyt [9] ที่ให้ความเห็นว่า การวางแผนเปรียบได้กับการเริ่มต้นทำงาน ถ้ามีการวางแผนที่ดีงานที่ต้องทำต่อไปโดยอาศัยแผนนั้นย่อมมีทางบรรลุถึงจุดมุ่งหมายได้ด้วยดี ดังคำพังเพยที่กล่าวกันทั่วไปว่า “การเริ่มต้นที่ดีก็เหมือนกับการงานนั้นสำเร็จไปครึ่งหนึ่งแล้ว” ดังนั้น ผู้มีหน้าที่วางแผนควรกระทำการวางแผนให้ดี

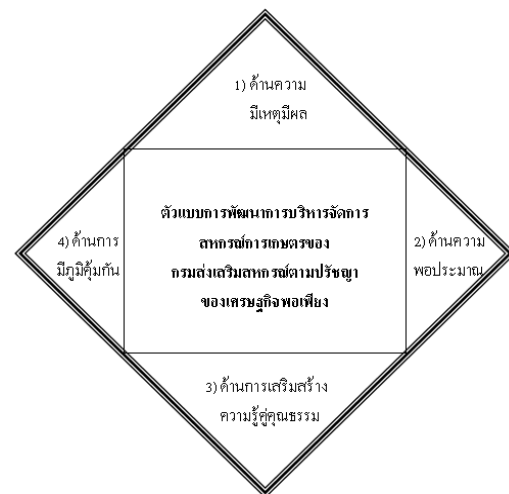
4. สรุปและอภิปรายผลสำหรับแนวทางการพัฒนาการบริหารจัดการสหกรณ์การเกษตรของกรมส่งเสริมสหกรณ์ตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงด้านการเสริมสร้างความรู้คู่คุณธรรม ได้แก่

กรมส่งเสริมสหกรณ์ควรพัฒนาหรือฝึกอบรมผู้บริหารสหกรณ์ทุกระดับเพื่อให้เห็นความสำคัญและเพิ่มพูนความรู้ในเรื่องการส่งเสริมและดูแลสมาชิกสหกรณ์การเกษตรให้รู้และเข้าใจการใช้เทคโนโลยีในการผลิตเพื่อเพิ่มผลผลิตควบคู่ไปกับการคำนึงถึงด้านสิ่งแวดล้อมด้วย สำหรับในเรื่องการฝึกอบรมสมาชิกสหกรณ์การเกษตรนี้พอเทียบเคียงได้กับแนวคิดของคุชชัย ยาวะประภาส [10] ที่ให้ความสำคัญกับการฝึกอบรมหรือพัฒนาบุคลากรของหน่วยงาน ที่ว่า “การวางแผนฝึกอบรมและพัฒนาบุคลากร (Training Need & Development Plan) เป็นการช่วยกำหนดทิศทางความต้องการในการฝึกอบรมพัฒนาบุคลากรแต่ละคนเพื่อการทำงานอย่างมีประสิทธิภาพ เพราะมีมาตรฐานให้ผู้บังคับบัญชาใช้วัดบุคลากรนั้นว่า มีความสามารถหรือทักษะเป็นพิเศษทางด้านใดหรือยังขาดหรืออ่อนในด้านใดจำเป็นต้องพัฒนาอย่างไร เป็นการช่วยกำหนดทิศทางการพัฒนาได้ตรงเป้าหมายมากขึ้น และในเรื่องของการประชาสัมพันธ์ให้คำแนะนำให้ข้อมูลข่าวสารแก่สมาชิกสหกรณ์การเกษตรพอเทียบเคียงได้กับแนวคิดของ Aberbach and Rockman [11] ที่ให้ความสำคัญกับการขีดความสามารถของผู้บริหารไว้ว่า “การดำเนินการการจัดทำแผนการประชาสัมพันธ์ให้คำแนะนำในหน้าที่รับผิดชอบ และเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารให้ประชาชนรับรู้อย่างจริงจังและชัดเจนเป็นส่วนหนึ่งของความมีขีดสมรรถนะสูงในการบริหารจัดการของฝ่ายบริหาร”

ข้อเสนอแนะรูปแบบพัฒนาการบริหารจัดการสหกรณ์การเกษตรของกรมส่งเสริมสหกรณ์ตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

1. ผู้ศึกษาขอเสนอแนะรูปแบบการพัฒนาการบริหารจัดการสหกรณ์การเกษตรของกรมส่งเสริมสหกรณ์ตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง โดยพิจารณาจากการเรียงตามลำดับการมีอิทธิพลและเรียงตามลำดับความสำคัญของ “ปัจจัยที่มีส่วนสำคัญต่อปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง”

ที่มีต่อ “ปัจจัยที่มีส่วนสำคัญต่อประสิทธิภาพในการบริหารจัดการที่เรียกว่า 11M” ว่า “สหกรณ์การเกษตรของกรมส่งเสริมสหกรณ์ควรนำปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงที่เกี่ยวกับการบริหารจัดการสหกรณ์ของกรมส่งเสริมสหกรณ์ทั้ง 4 ด้านเรียงตามลำดับความสำคัญจากมากไปหาน้อย ได้แก่ ด้าน (1) ความมีเหตุผล (2) ความพอประมาณ (3) การเสริมสร้างความรู้คู่คุณธรรม และ (4) การมีภูมิคุ้มกัน มากำหนดเป็นตัวแบบการพัฒนาการบริหารจัดการสหกรณ์การเกษตรของกรมส่งเสริมสหกรณ์ตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง” ดังภาพที่ 3

ภาพที่ 3 ตัวแบบพัฒนาการบริหารจัดการสหกรณ์การเกษตรของกรมส่งเสริมสหกรณ์ตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

นอกจากข้างต้นนี้แล้ว ผู้ศึกษาขอเสนอแนะปัจจัยที่มีส่วนสำคัญต่อประสิทธิภาพในการบริหารจัดการสหกรณ์การเกษตรของกรมส่งเสริมสหกรณ์ที่เรียกว่า 11M โดยเรียงตามลำดับความสำคัญจากมากไปหาน้อย ทั้งนี้ เพื่อนำไปปรับใช้เป็นกรอบแนวคิด หรือตัวชี้วัดหรือกลุ่มตัวชี้วัดประสิทธิภาพในการบริหารจัดการ (Key Performance Indicator หรือ KPI) ต่อไปดังภาพที่ 4

ตัวแบบประสิทธิภาพในการบริหารจัดการที่เรียกว่า 11M
1) ด้านการบริหารจัดการคุณธรรม
2) ด้านการให้บริการประชาชน
3) ด้านการบริหารจัดการทรัพยากรมนุษย์
4) ด้านการบริหารจัดการงบประมาณ
5) ด้านการบริหารจัดการงานทั่วไป
6) ด้านการบริหารจัดการวัสดุอุปกรณ์
7) ด้านการบริหารจัดการเวลา หรือรอบเวลาในการปฏิบัติงาน
8) ด้านการประสานงาน หรือการประนีประนอม
9) ด้านการบริหารจัดการข่าวสาร หรือข้อมูลข่าวสาร
10) ด้านการวัดผล หรือการประเมินผลการปฏิบัติงาน
11) ด้านวิธีการ ระเบียบ แบบแผน หรือเทคนิค

ภาพที่ 4 ตัวแบบปัจจัยที่มีส่วนสำคัญต่อประสิทธิภาพในการบริหารจัดการสหกรณ์การเกษตร
ของกรมส่งเสริมสหกรณ์ที่เรียกว่า 11M

การศึกษาค้นคว้า ทำให้เกิดองค์ความรู้ใหม่ 3 ประการ ซึ่งจะเป็นประโยชน์ในทางวิชาการ และทางปฏิบัติ รวมตลอดไปถึงการนำไปศึกษา ต่อยอดอย่างสอดคล้องกับหลักวิชาการที่เป็นระบบ ต่อไปในอนาคตได้ ดังนี้

1. การเกิดความรู้ความเข้าใจตาม วัตถุประสงค์การวิจัยครั้งนี้ อันได้แก่ ปัญหา แนวทางการพัฒนา ประสิทธิภาพ และตัวแบบ การพัฒนาการบริหารจัดการสหกรณ์การเกษตร ของกรมส่งเสริมสหกรณ์ตามปรัชญาของเศรษฐกิจ พอเพียง 4 ด้าน รวมทั้งนำกระบวนการพิจารณา แก้ไขปัญหา 3 ขั้นตอนใช้ในการวิเคราะห์ปัญหา และเสนอแนวทางการพัฒนาการบริหารจัดการ

2. การสร้างกรอบแนวคิดการบริหารจัดการ ที่ประกอบด้วยตัวแปรอิสระ คือ ปัจจัยที่มีส่วน สำคัญต่อปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง 4 ด้าน และตัวแปรตาม คือ ปัจจัยที่มีส่วนสำคัญต่อ ประสิทธิภาพในการบริหารจัดการที่เรียกว่า 11M กรอบแนวคิดดังกล่าวนี้ อาจนำไปปรับใช้ เป็นกรอบแนวคิด กลุ่มตัวชี้วัด หรือตัวชี้วัด (Key Performance Indicator หรือ KPI) สำหรับ การบริหารจัดการของหน่วยงานและบุคลากรของ หน่วยงานได้อย่างชัดเจน

3. การสร้างหรือเสนอตัวแบบ 2 ตัวแบบ ได้แก่ การพัฒนาการบริหารจัดการสหกรณ์ การเกษตรของกรมส่งเสริมสหกรณ์ตามปรัชญา

ของเศรษฐกิจพอเพียง 4 ด้าน (ภาพที่ 3) และตัวแบบปัจจัยที่มีส่วนสำคัญต่อประสิทธิภาพในการบริหารจัดการสหกรณ์การเกษตรของกรมส่งเสริมสหกรณ์ที่เรียกว่า 11M (ภาพที่ 4) เพื่อนำไปปรับใช้เป็นกรอบแนวคิด กลุ่มตัวชี้วัดหรือตัวชี้วัดสำหรับการบริหารจัดการของหน่วยงานและบุคลากรของหน่วยงาน โดยเฉพาะอย่างยิ่งกรมส่งเสริมสหกรณ์ และหน่วยงานอื่นที่มีลักษณะคล้ายคลึงกัน

ผู้ศึกษามีข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป ดังนี้

1. การวิจัยเชิงคุณภาพ โดยเจาะลึกเฉพาะผู้บริหารของกรมส่งเสริมสหกรณ์ รวมทั้งการวิจัยที่สัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่างในแนวลึกเฉพาะผู้เชี่ยวชาญ

2. การวิจัยโดยใช้กรอบแนวคิดหรือตัวแบบอื่น เช่น การบริหารจัดการที่ดี การบริหารจัดการตามแนวทางทศพิธราชธรรม และการบริหารจัดการตามแนวทางคุณธรรม เป็นต้น

3. ศึกษาวิจัยโดยเพิ่มจำนวนกลุ่มตัวอย่างให้มีความหลากหลายมากขึ้น แล้วนำมาวิเคราะห์เปรียบเทียบว่า ผลการวิจัยคล้ายคลึงหรือแตกต่างกันกับการศึกษาครั้งนี้เพียงใด

เอกสารอ้างอิง

- [1] กรมส่งเสริมสหกรณ์. (2554). *การสหกรณ์ในประเทศไทย*. กรุงเทพฯ: ส่วนเผยแพร่และประชาสัมพันธ์ กรมฯ.
- [2] ----. (2555). *สารสนเทศสหกรณ์ ในประเทศไทยปี 2555*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.
- [3] กรมตรวจบัญชีสหกรณ์. (2556). *ภาวะเศรษฐกิจ ภาคสหกรณ์ไทยปี 2556*. กรุงเทพฯ: ตะวันออก.
- [4] วิรัช วิรัชนิภาวรรณ. (2555). *การบริหารจัดการและการบริหารยุทธศาสตร์ของหน่วยงานของรัฐ*. กรุงเทพฯ: โฟร์เพช.
- [5] Cronbach, L. J. (1951). *Psychometrika 16: Coefficient Alpha and the Internal Structure of Tests*. New York: Harper & Row Publishers.
- [6] Herbert, J. C.; and A. W. Sherman. (1968). *The Nature and Development of the Personnel Field*. Personnel Management. Cincinnati: South-West.
- [7] Boston, J.; et al. (1996). *Public Management: The New Zealand Model*. Auckland: Oxford University Press.
- [8] Irvin, R. A.; and J. Standsbury. (2004, January-February). Citizen Participation in Decision Making: Is It Worth the Effort?. *Public Administration Review*. 64(1): 56-57.
- [9] Hardwick B.F.; and C. T. Landuyt. (1966). *Administrative Strategy and Decision Making*. Chicago: South-Western Publishing Company.
- [10] ศุภชัย ยาวะประภาส. (2548). *การบริหารงานบุคคลภาครัฐไทย: กระแสใหม่และสิ่งท้าทาย*. กรุงเทพฯ: จุฑาทอง.
- [11] Aberbach, J.; and B. E. Rockman. (1992). Does Governance Matter-And If So How? Process, Performance and Outcomes. *Governance*. 5(2): 135-153.